

ALISHER NAVOIYNING HAYOT VA IJODIY
FAOLIYATI XUSUSIDA

Sayfullayeva Sadoqat

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti

Tarjimonlik fakulteti magistratura 2- bosqich talabasi

E-mail: sadokatsayfullayeva0811@gmail.com

Alisher Navoiy, o'zbek adabiyoti tarixining o'ziga xos shoiri va fikr ustasi sifatida tanilgan. Uning asarlarida o'zgacha va jarayonli til ishlangan, shoirning eng mukammal yaratgan asari "Hamsa" bo'lib. Bu asar boshqalaridan tubdan ajralib turadi.

Men Alisher Navoiy asarlarining tarjimalari haqida maqola yozish orqali, ushbu mustahkam dasturlarning muhitini o'rganish va o'zgarishlarini izlashga yordam beradigan ko'p narsalarda izlana olaman. Alisher Navoiyning asarlari, uning ilmiy va ma'naviy pozitsiyasi uning ijodiy qobiliyatini ta'kidlaydi va tarixiy vazifalarni qamrab oladi. U yaratgan asarlarning turkcha misollarini ajratish va eng muhim asarlaridan birini tahlil qilish maqsadida Navoiyning "Saddi Iskandariy" asarini muhokamalari bilan ta'riflash lozim. Bu maqolada, Alisher Navoiyning boshqa qator asarlarini ham esga olib ketamiz. Aagar O'zbek tilidan boshqa tilga (masalan, ingliz tiliga) tarjimalarini izlaganimizda, bir necha o'zbek shoir va adabiyotchi asarlarini ko'rishimiz mumkin.

Navoiy asarlarining tarjimalari o'zbek, rus, ingliz va boshqa tillarga tarjima qilingan. Alisher Navoiyning o'zbek adabiyoti tarixida ahamiyatli o'rnini bor va uning asarlarini boshqa tillarga tarjima qilish ham muhim hisoblanadi. Alisher Navoiy asarlarining tarjimalari dunyodagi ko'p tillarga tarjima qilingan va o'qitilgan. Mirza Abdul Aziz Khan, 19-asr O'zbek adabiyoti falsafiy asarlari bestseleri "Devon-i Navoi" ning tafsiliy tarjimachisi, uzbek-kirill yozuvining badiiy tarixiy mustaxkamlashuvchisi hisoblanib, Navoiy asarlari tarjimasining ko'p qirralarini ochib bergan shaxsdir. Hozirgi kunda ham ko'plab zamonaviy tarjima asarlarini uchratishimiz mumkin:

Кўруб дардим тараҳҳум қилмадинг ҳеч,
Тўқуб ашким табассум қилмадинг ҳеч.

Фироқинг ўти ичра неча йиғлаб,
Фифон чектим, тараҳҳум қилмадинг ҳеч.

Жаҳонға оху ашким солди ошуб,
Бу тўфондин таваҳҳум қилмадинг ҳеч.

Сўзунг шавқидин эрдим хаста умре,
Сўрарға бир такаллум қилмадинг ҳеч.

Мусаллам ишқ, эй кўнглум, сенгаким,
Кўруб зулмин тазаллум қилмадинг ҳеч.

Translation:

Seeing my pain, you never pitied in any way,
Making me shed tears you never smiled in any way.

In the fire of separation from you I cried much,
Groaned, woe, you never pitied in any way.

My sigh and tears confused the world,
But of this flood you were not afraid in any way.

From passion to your speech I fell ill all my life,
To ask of me, you never showed kindness in any way.

You are worthy of love, oh, my heart, you are so patient,
Of her cruelty you have never complained, in any way.

Ingliz tilidan Begoyim Xolbekova tarjimasi

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. B. Xolbekova “Ma’nolar Xazinasidan” A.Navoiy asarlari tarjimalar kitobi - “Mashhur Press” 2020.
2. Alisher Navoiy. Mukammal asarlar to’plami. 11-tom. Xamsa. Saddi Iskandariy. T.: - Fanl, 2002